

Голас Радзімы

№ 8 (1372)

ЛЮТЫ 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

МІНСК ГСП
Ул. Краснаармейская 9
Рос. 6-ка ім. Леніна

Савецкі воін адужаў фашызм і падараваў роду людскому самае каштоўнае — жыццё цаною ўласнага жыцця.

ПРАДВЕСНЕ МІРУ

**Цэнтральны Камітэт КПСС прыняў пастанову
«Аб 30-годдзі Перамогі савецкага народа ў Вялі-
кай Айчыннай вайне 1941—1945 гадоў».**

народнага духу, высакародства
разумнай дабраты народа і гу-
манная веліч яго справядлівага
гневу.

Вялікая Айчынная вайна...

Колькі б разоў ні вымаўлялі
чалавечыя вусны гэтыя словы,
яны заўсёды будуць раниць
сэрцы пякучым болем панесе-
ных страт і перажытых пакут,
адначасна напуўняць усю нашу
істоту ўдзячнасцю і гонарам
за савецкага воіна, які адужаў

фашызм і падараваў роду люд-
скому самае каштоўнае —
жыццё цаною ўласнага жыцця.
Вайна з германскім фашызмам
была вялікім змаганнем за на-
шу Айчыну, адным з найцяжэй-
шых выпрабаванняў, калі-не-
будзь перажытых нашай Радзі-
май. У гэтым проціборстве вы-
рашаўся не толькі наш лёс:
быць ці не быць першай у
свеце сацыялістычнай дзяржа-
ве, быць нам вольнымі савец-

[Заканчэнне на 4-й стар.]

Ёсць словы ў нашым лексі-
коне, што не губляюць свайго
першароднага бляску, не сці-
раюцца, нягледзячы на доўгі

перыяд свайго абарачэння.
Дзесяцігоддзямі знаходзяцца
яны ў нашым ужытку, а сэнс
поўны такой навізны і глыбі-

ні, быццам мы спасціглі яго
толькі сёння і толькі цяпер нас
уразіла маштабнасць гістарыч-
ных падзей, сіла і нязломнасць

АГЛЯД НАВІН

Мінулы месяц азнаменаваўся шэрагам падзей, якія сведчаць аб пашырэнні сувязей Беларусі з замежнымі, у першую чаргу сацыялістычнымі, краінамі.

19 лютага кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі П. Машараў прыняў Генеральнага консула Польскай Народнай Рэспублікі ў Мінску Ю. Мруза і меў з ім гутарку, якая прайшла ў цёплай, дружалюбнай абстаноўцы.

На гутарцы прысутнічалі міністр замежных спраў БССР А. Гурыновіч і загадчык аддзела ЦК КПБ С. Броннікаў.

Вынікам удзелу дэлегацыі Беларускай ССР у рабоце XVIII сесіі Генеральнай канферэнцыі ЮНЕСКА было прысвечана пасяджэнне пастаяннай камісіі па замежных справах Вярхоўнага Савета БССР, якое адбылося пад старшынствам дэпутата Ф. Шмыгава. З дакладам на пасяджэнні выступіў кіраўнік дэлегацыі Беларускай ССР С. Марцалеў. Па абмеркаванню пытанню камісія прыняла пастанову, у якой адобрыла дзейнасць дэлегацыі БССР на XVIII сесіі Генеральнай канферэнцыі ЮНЕСКА.

У рабоце камісіі прынялі ўдзел намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР У. Лабанок, адказныя работнікі апарата Прэзідыума Вярхоўнага Савета, Міністэрства замежных спраў Беларускай ССР.

У сувязі з 30-й гадавінай абвяшчэння Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам і 15-годдзем утварэння Нацыянальнага фронту вызвалення Паўднёвага В'етнама, якія спаўняюцца сёлета, у Беларусі, як і па ўсёй краіне, пройдуць месячнік савецка-в'етнамскай дружбы і тыдзень салідарнасці з барацьбой патрыятаў Паўднёвага В'етнама. Мерапрыемствы, звязаныя з гэтымі датамі, пачаліся ўжо. Мінск наведала дэлегацыя Таварыства в'етнама-савецкай дружбы на чале са старшынёй Савета эканамічнага арбітражу ДРВ Нгуен Куанг Са. Члены дэлегацыі мелі гутарку з першым намеснікам старшыні Дзяржплана БССР А. Калошыным, наведлі саўгас «Ульянава» Мінскага раёна, у музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны сустрэліся з ветэранамі Савецкай Арміі, былымі партызанамі і падпольшчыкамі.

Многія мерапрыемствы, звязаныя з удзелам Беларусі ў міжнародным жыцці, праходзяць пад знакам сёлетняга вялікага юбілею—30-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Гэтану юбілею, напрыклад, была прысвечана сустрэча кубінскіх студэнтаў, якія вучацца ў вышэйшых навуковых установах Мінска, і кубінскіх спецыялістаў, якія праходзяць вытворчую практыку на прадпрыемствах сталіцы Беларусі, з намеснікам Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, старшынёй Беларускага аддзялення Таварыства савецка-кубінскай дружбы, Героём Савецкага Саюза У. Лабанком.

На сустрэчы кубінскія сябры пачулі хвалюючы расказ аб партызанскім руху ў Беларусі, аб укладзе беларускага народа ў справу перамогі Савецкага Саюза над фашыскай Германіяй. У. Лабанок расказаў сябрам з Рэспублікі Куба аб дасягненнях Савецкай Беларусі ў гады мірнай стваральнай працы, падзяліўся сваімі ўражаннямі аб наведанні брацкай краіны. Ён адзначыў, што працоўных Савецкай Беларусі і Рэспублікі Куба звязваюць цесныя вузы дружбы і супрацоўніцтва. Актыўны ўдзел у гэтым прымае Беларускае аддзяленне Таварыства савецка-кубінскай дружбы.

У Беларускай таварыстве дружбы і культурнай сувязі з суседнімі краінамі ў лютым адбыліся плённыя праўленні беларускіх аддзяленняў Савецкага таварыства дружбы з ГДР, Таварыства савецка-венгерскай дружбы і Мінскага гарадскога аддзялення таварыства «СССР—Вялікабрытанія». На гэтых жа пленумах адзначалася, што за мінулы год шмат зроблена для таго, каб азнаёміць грамадскасць ГДР, Венгрыі і Вялікабрытаніі з дасягненнямі працоўных рэспублікі ў далейшым развіцці эканомікі, навукі і культуры, у павышэнні дабрабыту народа. Працягвалі ўмацоўвацца і развівацца сяброўскія сувязі паміж калектывамі прамысловых прадпрыемстваў, сельскагаспадарчых кааператываў, навуковых устаноў, творчых саюзаў і іншых грамадскіх арганізацый Беларусі з аднаго боку і ГДР і Венгрыі — з другога. Ажыццяўляліся таксама сувязі паміж гарадамі-пабрацімамі Мінскам і Націнгемам.

Як і раней, прамысловыя прадпрыемствы рэспублікі ўдзельнічаюць у міжнародных выстаўках і кірмашах, якія адбываюцца ў розных краінах. Будзе ўдзельнічаць Беларусь і ў Міжнародным прамысловым кірмашы, што адкрыецца сёлета ў чэрвені ў Познані. Аб'яднанне «Леталіс» кінастудыі «Беларусь-фільм» рыхтуе на гэты кірмаш каляровы дакументальны фільм пад умоўнай назвай «Беларусь-75», які расказае замежным глядачам аб мінскіх трактарным і аўтамабільным заводах, Беларускай аўтамабільным заводзе, Акадэміі навук БССР, Беларускай універсітэце і г. д. А Барысаўская фабрыка піяніна рыхтуе піяніна і цымбалы для адпраўкі на міжнародныя выстаўкі ў ФРГ, Іспанію і Польшчу.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Нядаўна ў Мінску праходзіў скліканы ЦК КП Беларусі рэспубліканскі семінар, прысвечаны вывучэнню вопыту работы Мінскай гарадской партыйнай арганізацыі па ўдасканаленню кіраўніцтва прамысловасцю. На ім прысутнічалі адказныя партыйныя і гаспадарчыя работнікі. Удзельнікі семінара заслухалі шэраг дакладаў, наведлі буйнейшыя прамысловыя прадпрыемствы Мінска, сустрэліся з партыйнымі, прафсаюзнымі, камсамольскімі работнікамі прадпрыемстваў, спецыялістамі, перадавікамі і наватарамі вытворчасці. **НА ЗДЫМКУ:** удзельнікі семінара на Мінскім аўтамабільным заводзе.

Фота Ч. МЕЗІНА.

МАРШРУТАМІ ПЕРАМОГІ

Па месцах баявой славы Савецкіх Узброеных Сіл пройдзе маршрут інтернацыянальнай брыгады журналістаў, якая праводзіць творчую экспедыцыю ў гонар 30-годдзя Перамогі над фашызмам.

Прадстаўнікі газет, інфармацыйных агенцтваў і радыё СССР, ГДР, Польшчы і Чэхаславакіі 20 лютага адбылі з Масквы, дзе на працягу пяці дзён знаёміліся з гістарычным мінулым і сённяшнім днём горада-героя. Яны сустрэліся з ветэранамі вайны і працы, дзеячамі навукі і культуры, наведлі сталічныя прадпрыемствы і будоўлі. Члены брыгады ўсклалі вянок да магілы Невядомага салдата ля Крамлёўскай сцяны, пабывалі ля манумента абаронцаў Масквы, што ўваходзіць у мемарыяльны комплекс «Рубеж Славы».

Маршрут паездкі, арганізаванай саюзамі журналістаў чатырох краін, пройдзе праз Мінск, Брэст, Варшаву, Прагу і Берлін.

З ГЛЫБІНІ СТАГОДДЗЯ

Выстаўка «Кніжныя скарбы» адкрыта ў Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна ў Маскве. На ёй прадстаўлена нямаля унікальных экспанатаў з часу з'яўлення першай друкаванай кнігі Івана Фёдарова і да нашых дзён.

Сярод выданняў, якія расказваюць аб станаўленні і развіцці кніжнай

справы на Русі, работы беларускага першадрукара Францыска Скарыны, выдадзеныя ў Празе ў 1519 годзе.

Шмат на выстаўцы сучаснай літаратуры. Побач з тамамі Пушкіна, Лермантава, Талстога, Маякоўскага, Шолахава можна ўбачыць выданні беларускіх пісьменнікаў — Купалы, Коласа, Броўкі, Танка, Мележа і іншых.

ЧЫЯ МЭБЛЯ ЛЕПШАЯ?

Падведзены вынікі ўсеагульнага конкурсу-агляду сучаснай мэблі рознага прызначэння. Усе прадстаўленыя ўзоры — а іх аказалася паўтары тысячы — паводле ўмоў конкурсу павінны былі адлюстроўваць новы напрамак у мадэліраванні мэблі для сучасных тыпаў кватэр.

Членам журы спадабалася мэбля, прадстаўленая беларускімі прадпрыемствамі. Яна адзначана адной першай і чатырма трэцімі прэміямі. Гэта комплекты вырабаў мэблі для агульнага пакоя, для спальні і прыядняга пакоя, серыя крэслаў.

БУДУЮЦА ШКОЛЫ

Другое паўгоддзе пачалі ў новай школе вучні Паселіцкай школы Хойніцкага раёна.

У апошні час новыя сярэднія школы ўзведзены ў вёсках Стрэлічаў, Глінішча, Партызанская, васьмігадовая — у Нябатове. У гэтым годзе будзе пачата будаўніцтва сярэдніх школ у Бабчыне і Пагонным.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

**БЕС-
ПЕРСПЕКТЫЎ.
НЫХ
ГАРАДОЎ
НЕ БУДЗЕ**

У Беларусі дробныя гарады і гарадскія пасёлкі (з насельніцтвам да 50 тысяч чалавек) складаюць больш як 90 працэнтаў усіх пасяленняў гарадскога тыпу. У іх цяпер жыве каля трэці гарадскога насельніцтва. Але і сярод малых гарадоў пераважаюць пасяленні да 5—10 тысяч жыхароў.

Большасць малых гарадоў сталі цэнтрамі адміністрацыйных раёнаў. У іх, як правіла, сканцэнтраваны асноўныя ўстановы і арганізацыі, якія накіроўваюць усю гаспадарчую дзейнасць на тэрыторыі раёна, выступаюць у ролі цэнтраў культурнага і бытавога абслугоўвання насельніцтва. Гэтыя ўстановы і арганізацыі складаюць так званую горадаўтваральную базу, ад развіцця якой у вялікай ступені залежыць рост самога населенага пункта.

У пасляваенны час многія малыя гарады атрымалі развіццё дзякуючы будаўніцтву ў іх прамысловых прадпрыемстваў. Пасля 1960 года ў Беларусі каля 60—70 працэнтаў прамысловых новабудоўляў было вынесена ў сярэднія і малыя гарады, якія маюць найбольш спрыяльныя ўмовы для развіцця. Новыя, дастаткова буйныя прамысловыя прадпрыемствы былі пабудаваны ў Маладзечна, Барысаве, Слуцку, Пінску, Рэчыцы, Мазыры, Слоніме, Навагрудку. Цяпер ідзе будаўніцтва прадпрыемстваў у Асповічах, Крычаве, Дзяржынску, Смаргоні, Рагачове, Мікашэвічах, Століне і г. д. На карце рэспублікі за гэты перыяд з'явіліся новыя гарады: Салігорск, Наваполацк, Жодзіна, Новалукомль, а таксама шэраг рабочых пасёлкаў.

Планы развіцця малых гарадоў Беларусі займаюць значнае месца ў агульным комплексе бягучай і перспектывных работ архітэктараў. Пастаянна вядзецца распрацоўка генеральных планаў малых гарадоў, праектаў планіроўкі і забудовы іх цэнтраў і асобных мікра-раёнаў.

XXIV з'езд КПСС ставіў важную і складаную задачу па далейшаму ўздыму матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця і стварэнню ўмоў для ўсебаковага развіцця творчай актыўнасці савецкіх людзей. Для павышэння ўзроўню горадабудаўніцтва ў рэспубліцы нядаўна завершана распрацоўка схемы развіцця сеткі населеных месц БССР на перыяд да 2000 года.

Работа ахоплвае шырокае кола навуковых праблем і практычных задач, звязаных з далейшым развіццём усёй сеткі населеных месц Беларусі. Такі комплексны падыход да магчымасць выявіць асаблівасці рассялення, вызначыць шляхі яго ўдасканалення ў перспектыве. Вялікая ўвага ўдзелена

Хлебарабы саўгаса «Бераснеўскі» Кіраўскага раёна абавязаліся сёлета ўзняць ураджайнасць усіх культур на 6—8 цэнтнераў. Многае ў гэтай рабоце залежыць ад рамонтнікаў. Яны своечасова прыязлі ў парадак сеялкі, культыватары, плугі, бульбасаджалкі. Саўгас мае магутны машыны парк: больш як 40 трактараў, звыш 30 аўтамабіляў, 18 збожжавых і 9 бульбаўборачных камбайнаў і дзесяткі іншых агрэгатаў, якія далі магчымасць амаль поўнасцю механізаваць работы ў полі і на фермах.

НА ЗДЫМКУ: пасяўная тэхніка гатова да выхаду ў поле.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ПЕРАВАГІ ДЛЯ ЗАХОДНІХ РАЁНАУ

Характэрнай рысай эканамічнай палітыкі, што ажыццяўляецца ў пасляваенныя гады ў БССР, з'яўляецца больш інтэнсіўнае індустрыяльнае развіццё заходніх раёнаў рэспублікі. Супрацоўнік Дзяржплана БССР Мікалай ШЭНДАРАУ расказвае аб тым, чым гэта выклікана.

Ад капіталістычнага мінулага Савецкай Беларусі атрымала ў спадчыну не толькі агульную эканамічную адсталасць, але і нераўнамернасць у размяшчэнні прадукцыйных сіл. Значныя адрозненні ва ўзроўні развіцця паміж заходнімі і ўсходнімі абласцямі яшчэ больш узмацніліся ў выніку таго, што заходнія вобласці былі адарваны ад Савецкай Беларусі і больш за два дзесяцігоддзі развіваліся ў супрацьлеглых сацыяльна-эканамічных умовах.

Вось чаму да моманту вызвалення Заходняя Беларусь мела адсталую эканоміку, з'яўляючыся фактычна аграрна-сыравінным прыдаткам буржуазнай Польшчы. Прамысловай прадукцыі на душу насельніцтва тут выпускалася ў 8 разоў менш, чым у Савецкай Беларусі. Вялікае было беспрацоўе, а занятыя на вытворчасці рабочыя атрымлівалі заробковую плату прыкладна ў два разы меншую, чым у цэнтральных раёнах Польшчы. Разрыў паміж заробковай платой і пражытковым мінімумам быў яшчэ большы. Не лепшае было становішча сельскагаспадарчага пралетарыяту, праца якога не рэгламентавалася ніякім заканадаўствам.

Пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі ў адзінай Беларускай сацыялістычнай дзяржаве ажыццяўлена вялікая работа па пераадоленню прамысловай адсталасці заходніх абласцей і давязненню іх эканомікі да ўзроўню больш развітых усходніх абласцей рэспублікі.

Новае геаграфічнае размяшчэнне прадукцыйных сіл Беларускай ССР праводзілася ў адпаведнасці з патрабаваннямі агульнанародных інтарэсаў, па законах планамернага прапарцыянальнага развіцця народнай гаспадаркі. Камуні-

стычная партыя і Савецкі ўрад, дабіваючыся ліквідацыі эканамічнай няроўнасці былых нацыянальных ускраін царскай Расіі, узялі курс на паскоранае развіццё эканомікі і культуры гэтых рэгіёнаў.

Ужо з верасня 1939 па чэрвень 1941 года, напрыклад, у адным толькі Гродна былі пабудаваны і здадзены ў эксплуатацыю абутковая фабрыка, электрастанцыя, хлебакамбінат, мылаварны і іншыя заводы. Пачалося будаўніцтва новых прадпрыемстваў у Брэсце, Баранавічах, Лідзе і іншых гарадах. Было ліквідавана беспрацоўе.

У пасляваенных планах былі прадугледжаны яшчэ больш высокія тэмпы развіцця эканомікі заходніх абласцей Беларусі. Таму сёння прамысловасць Брэсцкай вобласці выраста ў параўнанні з 1940 годам у 35, а Гродзенскай — у 33 разы (па Беларускай ССР у цэлым — у 19 разоў). Больш чым удвая павысілася ўдзельная вага гэтых абласцей у агульнай прамысловай вытворчасці рэспублікі.

Заходнія раёны добра забяспечаны працоўнымі рэсурсамі, але абмежаваны мінеральна-сыравіннымі. Таму пераважнае развіццё тут атрымалі працаёмкія і нематэрыялаёмкія галіны — дакладнае і кваліфікаванае машына- і прыборабудаванне, лёгкая, хімічная і прамысловасць будаўнічых матэрыялаў, шэраг галін харчовай вытворчасці, дрэваапрацоўка.

Прамысловы патэнцыял заходніх абласцей БССР узбагаціўся за лік будаўніцтва такіх буйных прадпрыемстваў, як хімкамбінат, бавоўнапрадзільная і абутковая фабрыкі ў Гродна, камбінат верхняга трыкатажу і завод штучнай скуры ў Пінску, электралямпавы завод, дыяновы камбінат і панчошна-трыкатажная фабрыка ў Брэсце, бавоўняны камбінат і завод аўтамабільных агрэгатаў у Баранавічах, лакафарбавы завод у Лідзе. Толькі Бярозаўская ДРЭС, пабудаваная ў Брэсцкай вобласці, цяпер вырацоўвае амаль у 10 разоў больш электраэнергіі, чым усе электрастанцыі рэспублікі ў даваенным 1940 годзе. Прамысловае развіццё атрымалі і іншыя заходнія гарады: Маладзечна, Вілейка, Кобрын, Слонім,

Смаргонь, Жабінка, Ваўкавыск і іншыя.

І ўсё ж, хоць пытанне выраўноўвання сацыяльна-эканамічнага развіцця заходніх раёнаў рэспублікі з усходнімі ў цэлым вырашана, па маштабах прамысловага развіцця, удзельнай вазе гарадскога насельніцтва Брэсцкая і Гродзенская вобласці пакуль адстаюць ад сярэднярэспубліканскіх паказчыкаў. Таму праблема развіцця заходніх раёнаў не знімаецца з парадку дня і сёння. У наступнай — дзесятай пяцігодцы — гэта тэндэнцыя будзе працягвацца і ў першую чаргу за лік развіцця гарадоў, якія маюць для гэтага спрыяльныя перадумовы. Сярод іх вызначаны Лунінец, Івацэвічы, Навагрудак, Мазы, Ашмяны, Шчучын і іншыя.

Важна, аднак, адзначыць, што зробіць аднолькавымі ўзроўні абласцей рэспублікі па прамысловай вытворчасці і ўдзельнай вазе гарадскога насельніцтва — не самамэта. Па-першае, як і ўсюды, тут, побач з раёнамі, што маюць добрыя ўмовы для прамысловай вытворчасці, ёсць і раёны, спрыяльныя для развіцця сельскай гаспадаркі. Дзякуючы вялікаму аб'ёму мелірацыйных работ, праведзеных на Брэстчыне і Гродзенчыне ў апошнія гады, вытворчасць валавой прадукцыі і асноўных відаў сельскагаспадарчых прадуктаў у разліку на душу насельніцтва ў заходніх абласцях значна пераўзыходзіць аналагічныя сярэднярэспубліканскія паказчыкі. Вышэй, такім чынам, і аплата працы калгаснікаў.

Па-другое, і гэта самае галоўнае, гаспадарка рэспублікі, як і краіны ў цэлым, — гэта комплекс, дзе і вытворчасць дабrot, і размеркаванне іх адбываецца таксама па адзінаму народнагаспадарчаму плану, у інтарэсах усяго народа. Таму больш інтэнсіўнае індустрыяльнае развіццё гэтых раёнаў азначае і больш хуткае вырашэнне многіх сацыяльных задач. І тут у першую чаргу можна назваць вялікае жыллёвае і культурна-бытавое будаўніцтва, імклівыя тэмпы развіцця сферы бытавога абслугоўвання насельніцтва і грамадскага транспарту, прагрэсіруючы рост рознічнага тавараабароту. Усе гэтыя праграмы атрымваюць далейшае развіццё ў наступнай пяцігодцы.

ГАРЫЗОНТЫ НАВУКІ

За апошнія гады Беларускай навукова-даследчы інстытут земляробства перадаў на дзяржаўныя выпрабаванні звыш дваццаці сартоў розных перспектывных сельскагаспадарчых культур. Навуковыя супрацоўнікі аддзела селекцыі і першаснага насенняводства ячменю і аўсу І. МЕЛЬНІК і Н. МАСТОУСКАЯ заняты выяўленнем высокапрадуктывных устойлівых да палягання сартоў ячменю.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ПРАЕКТУЕ КАМП'ЮТЭР

Тысячы працоўных у мудрагелістым перапланенні звязвае гэты зал з шумнымі цэхамі завода, дакладным гадзінніковым механізмам лічбальных залаў, канструктарскім бюро. Тут у Інстытуце тэхнічнай кібернетыкі АН БССР, упершыню ў краіне пачаў работу цэнтр аўтаматызаванага праектавання.

Звонку ўсё выглядае проста. Па тэлетапну, проста з завода, перадаюцца асноўныя параметры задуманай дэталі. Аператар-праекціроўшчык прымае «заказ», спецыяльная канструкцыя пераводзіць даныя на мову камп'ютэра, і той уключаецца ў работу. У «памяці» апошняга — велізарны набор праграм. Ён як бы «праўноўвае» наяўную інфармацыю з тым, што ад яго патрабуюць. Калі машыне будзе недастаткова ўведзенай ў яе інфармацыі, на дапамогу прыдзе чалавек.

Лічаныя хвіліны — і на светлым экране з'яўляецца выразны чарцёж. Гэта і ёсць патрэбная дэталі. Але нешта ў ёй не задавальняе канструктара. Ён падыходзіць да экрана і, узяўшы ў рукі светлавы алозак, уносіць змяненні, нібы на ліст ватмана. Камп'ютэр зноў робіць разлікі і прапануе новае рашэнне.

Цяпер застаецца толькі перанесці «партрэт» задуманай дэталі на паперу і аддаць у цэх, дзе яе ўвасобяць у метал. Але чарцёжнікаў клікаць не трэба. Па першаму патрабаванню інжынера кібернетычны памочнік «уручыць» яму ліст з выдатна вычарчанай дэталю. У канструктарскім бюро Брэста або Полацка атры-

маюць праектную дакументацыю праз некалькі гадзін.

Стварэнне цэнтра — вялікая калектывная праца, у якой прымалі ўдзел 14 лабараторый інстытута.

Цяпер ЭВМ праходзіць «перападрыхтоўку». Спецыяльная элетронная канструкцыя, быццам дыспетчар, сочыць за ўводам інфармацыі, не дпускаяе блытаніны вываду даных. Удасканальваюцца метады аптымізацыі праектавання, паляпшаецца яго якасць. У будучым камп'ютэр зможа даць нават поўную карціну паводзін трактара або аўтамабіля на вытворчых «экзаменах». Яму не абавязкова бачыць, што адбываецца на выпрабавальнай пляцоўцы. Дастаткова толькі праінфармаваць ЭВМ аб характары і ўмовах выпрабаванняў.

Супрацоўнікі цэнтра распрацоўваюць таксама праграмы для станкоў з лічбавым кіраваннем, поўную праектную дакументацыю, нарміраванне працы па кожнай аперацыі праектавання, адпаведны інструмент.

Са стварэннем метадаў аўтаматызаванага праектавання і па меры іх развіцця спросціцца і сама тэхналогія праектавання, — гаворыць вучоны сакратар інстытута, кандыдат тэхнічных навук Л. Мацшоў. — Калі тэхнічная падрыхтоўка да выпуску новай машыны займае цяпер 3—4 гады, то на тую ж працу ў цэнтры пойдзе ўсяго 5—6 месяцаў. Гэта дасць магчымасць часцей мадыфікаваць прадукцыю, паляпшаць яе якасць. Да таго ж прадукцыйнасць працы праекціроўшчыкаў павысіцца ў асобных выпадках у дзесяткі разоў.

Толькі за адзін год укараненне вынікаў даследаванняў у прамысловасць дало звыш мільёна рублёў эканоміі!

Сваю работу эксперыментальны цэнтр аўтаматызаванага праектавання паспяхова прадеманстраваў на ВДНГ СССР.

ПЛАЦІНУ ўМАЦОЎВАЕ ПЛЁНКА

Земляныя плаціны і дамбы звычайна ўзводзяцца на балотных грунтах, якія вызначаюцца вялікай неаднароднасцю і рознай глыбінёй залягання. Гэта, а таксама перыядычныя ваганні ўзроўня вады выклікаюць нераўнамернае асяданне фундамента збудаванняў, утварэнне ў іх трэшчынаў.

Як жа ў такіх умовах павысіць устойлівасць плацін і дамбай? Беларускай навукова-даследчы інстытут меліярацыі і воднай гаспадаркі прапанаваў выкарыстоўваць пры іх будаўніцтве поліэтыленавую плёнку. Маючы добрую эластычнасць і дастатковую трываласць, яна надзейна ахоўвае збудаванні ад фільтрацыі.

Экран з плёнкі ўкладваецца па верхавому адхону, да жалезабетоннага збудавання яго прыклеіваюць бітумнай масікай. Для аховы ад механічных пашкоджанняў і сонечнай радыяцыі плёнку пакрываюць паўметровым слоём грунту або кладуць зверху аблічаваныя пліты.

ОДИН американец, многие годы проживший в Советском Союзе, решил вернуться на родину.

Он родился в Трентоне, штат Нью-Йорк. Зовут его Альберт Джонсон. Когда ему было семь лет, отец, электрик по профессии, подписал контракт с советской организацией и поехал в качестве специалиста на работу в СССР. Через год миссис Джонсон, уроженка Бруклина, вместе с сыном последовала за мужем, стала советской гражданкой. Альберт сохранил аме-

и получаешь ее. Там все время о вас заботятся... Тут никто не заботится о тебе... Как я могу по несколько раз обращаться к одним и тем же людям? Это унижает, кажется, что ты просишь подавание.

Надо сказать, не все нравится Джонсону и в Советском Союзе, он высказывает критические замечания по поводу неудобств коммунальных квартир и нехватки некоторых товаров. Но недостатки в СССР, как он сам говорит, «слабое утешение» в сравнении с тем,

существованию. Он мысленно прикидывал, сколько же все это может стоить. Выписываясь, спросил: «Сколько я вам должен?» Ему ответили: «Ничего вы не должны».

Удивление. На Западе немало у нас друзей, хорошо знающих нашу страну, давно разобравшихся, что к чему. Хватает и недругов, ничего не желающих понять, упорно подвигающихся на попрание антикоммунизма. А есть люди, для которых наша страна все еще во многом загадка. За-

УДИВЛЕНИЕ

риканское подданство, но рос и воспитывался как советский человек. Он окончил среднюю школу, затем Тимирязевскую сельскохозяйственную академию. Многие годы работал агрономом на опытных сельскохозяйственных станциях.

В 1973 году в возрасте более пятидесяти лет Альберт Джонсон захотел вернуться в страну, где родился. Поехал к своей тете в Сент-Огастэн, штат Флорида. Здесь он устроился мойщиком посуды в местном ресторане. Через месяц из Советского Союза приехала мать Альберта, 74-летняя Этта Джонсон, после чего Альберт отправился в Вашингтон поискать более подходящую работу. Он обращался в департаменты сельского хозяйства и коммерции, в различные издательства, где, как он полагают, могло бы пригодиться его знание русского языка. Все безуспешно: работа в государственных учреждениях требует специальной проверки благонадежности. В конце концов Джонсон устроился грузчиком в книжной лавке и по-прежнему мечтает о работе по специальности «хотя бы в сельскохозяйственной библиотеке».

Выходящая в Вашингтоне газета «Кристен сайенс монитор» опубликовала небольшое интервью с Джонсоном, который сказал корреспонденту газеты:

— Я несколько обескуражен, ибо приехал сюда не для того, чтобы грузить книги. У меня высшее образование, и мне хотелось бы приносить пользу. Я не представлял себе, до чего все сложно здесь, в Соединенных Штатах. В Советском Союзе все очень просто — просишь работу

что он увидел в Соединенных Штатах.

— Жизнь так сложна здесь! — повторяет Джонсон. Интервью заканчивается трогательной деталью, призванной, по всей вероятности, вселить оптимизм относительно дальнейшей судьбы этого американца, обеспечить желанный «хэппи энд». Джонсон ласково гладит Барсика — кошку, которую он привез с собой из Советского Союза. «Она три дня дрожала после нашего приезда сюда, — говорит он, — но теперь уже все в порядке...»

ЖИЗНЬ сложна — это верно. В конце концов и мы с вами сталкиваемся с трудностями в жизни. И мы наблюдаем недостатки и нерешенные проблемы. Недостатки мы обычно видим остро, мы к ним не привыкаем, это совершенно естественно...

Ну, а хорошее? То, к чему привыкаем, мы перестаем замечать. Наверное, это тоже в какой-то мере естественно, но хотелось бы, чтобы это было не так. Особенно в минуты после знакомства с судьбой Альберта Джонсона.

Французский моряк тяжело заболел в Одессе, куда пришло судно, на котором он работал, попал в нашу клинику. Его лечили с применением новейших медицинских методов и дорогостоящих лекарств. Его не спрашивали, чем и как его лечить, а лечили так, как считали нужным. По мере того, как больной приходил в себя, все тревожнее становилось у него на душе. Ему казалось: уж лучше помереть, чем разориться, оставить семью без средств к

гадка, то и дело вызывающая удивление.

НА ЦЕЛИНЕ я встречался с американским фермером, знакомившимся здесь с нашим опытом создания крупных «фабрик зерна». Ему только что перевели из газеты рассказ о подвиге «огненных трактористов». Загорелось совхозное поле. Рискаю жизнью, обгорая, трактористы тушат пожар, спасая достояние народа.

— Невероятно, — сказал фермер. — Зачем? Ведь каждому с этого поля не досталось бы и по крошке хлеба!

Верно. Но в том ли дело? Я вспомнил и рассказал американцу другую историю. С отдаленного животноводческого отгона радуже ночью в совхоз пришла радиограмма: «Начался падеж скота. Причина неизвестна». Радиограмму принял молодой зоотехник Ахметджан Джаганов и тут же подумал, что животные, должно быть, отравились какими-то ядовитыми травами. Надо было немедленно перегонять бычков на другие пастбища. Шел проливной дождь, и дул по-осеннему лютой степной ветер. Ахметджан и учетчик Жусупов оседлали коней и двинулись на далекий отгон. Промокли до нитки, кони спотыкались и не раз падали вместе с всадниками в холодную грязь. Стадо было спасено, но на обратном пути домой Ахметджану уже не было холодно, тело его горело. Он тяжело простудился и вскоре умер от воспаления легких...

— Невероятно, — твердил фермер. — Этому нет объяснения.

(Окончание на 6—7-й стр.)

На Запорожском ордена Трудового Героя Чырвонага Сцяга аўтазаводе «Камунар» уведзен у строй дзеючыя новыя цэх здачи аўтамабіляў «Запорожац». Тут дзейнічаюць тры канвееры агульнай даўжынёй 250 метраў, лінія ліквідацыі дэфектаў і афарбоўкі машын, лінія мыцця і сушкі, камера правэркі на герметычнасць. НА ЗДЫМКУ: у цэху здачи аўтамабіляў «Запорожац»

Сяргей ПАНІЗНІК

ФРАНТАВЫЯ ГОДЫ

Франтавыя годы — год за тры.
Палічыце, колькі ваявалі!
Ад зары чырвонай да зары Перамогу ў полымі кавалі.
Не забудзем славы год цяжкіх.
За свабоду дарагога краю выступаў адзін супроць і варажыя нямела згряя.
І калі зямля з камля гула, крывянула кожная лагына, — сілу натраіць яна змагла,

мілая далёкая Айчына.
І любоў, як тры любві былі...
Сонца, як тры сонцы над акапам,
калі мы, ўзмужнелыя, ішлі, вызвалялі гарады Еўропы.
Сёння знаюць нас напералік і ў рабоце, і ў гасціне званай
самы першы — гэта франтавік, што агнём высокім гартаваны.

ПРАДВЕСНЕ МІРУ

(Заканчэнне Пачатак на 1-й стар.)

кімі грамадзянамі або рабамі фашыстаў? Выраслася будучыня сусветнай цывілізацыі, прагрэсу і дэмакратыі.

Гітлер, які паставіў перад фашызмам задачу — дабіцца панавання над усім светам, з упэўненасцю апантанага прарочыі: «Нават калі мы не здолеем гэту заваёву ажыццявіць, мы разам з сабой разбурым паўсвету...» Рэальнасць гэтай пагрозы адчулі многія народы і дзяржавы Еўропы разам з першымі выбухамі другой сусветнай вайны. Фашызм нёс з сабой ледзяны подых смерці, небяспеку знішчэння ўсіх каштоўнасцей, створаных пакаленнямі чалавечай цывілізацыі, маральнае спусташэнне.

Але на шляху германскага фашызму да сусветнага панавання ўстала наша краіна. Савецкі Саюз, які вынес на сваіх плячах асноўны цяжар вайны, выканаў рашаючую ролю ў разгроме нацысцкай Германіі, а затым і мілітарысцкай Японіі. Подзвіг савецкага народа развясці, як смугу, зладзейскія намеры гітлераўцаў.

Вялікая Айчынная вайна...

За гэтымі словамі, якія мы паўтараем так часта цяпер, у пярададзень 30-годдзя Перамогі савецкага народа над германскім фашызмам, перад намі праходзяць падзеі таго века-

помнага часу. Жывая памяць аднаўляе кожны дзень, кожную гадзіну амаль з чатырох год вайны. Мы бачым, як губляе апошнія сілы, але не здае ворагу бастыёны Брэсцкай крэпасці безыменны савецкі салдат. Як на калону фашысцкіх танкаў кідае свой палаючы самалёт сын беларускай зямлі Мікалай Гастэля. Як з думай аб Айчыне ўласным целам закрывае дула варажыя кулямэта камсамалец Аляксандр Матросаў. Як палескія браты Цубы, паўтараючы подзвіг Івана Сусаніна, заводзяць атрад гітлераўцаў у дрыгву. Мы помнім дарогу жыцця да горада мужнасці Ленінграда і дарогі ад Масквы на Захад, усеяныя шкільтамі фашысцкай баявой тэхнікі. З далёкай далечыні часу да нас даносіцца стомлена-радасны голас байцоў, што адбілі апошнюю атаку гітлераўцаў пад Сталінградам. Гэта нібы ў нас на вачах савецкія воіны ўзбіраюцца на купал рэйхстага з пераможным сцягам у руках.

Мы адчуваем гарачы і напружаны пульс будняў тылу і ўсведамляем, які вялікі подзвіг здзейснілі рабочы клас, калгаснае сялянства, савецкая інтэлігенцыя. Тыл не толькі карміў фронт хлебам, апраў, забяспечваў зброяй і боепрыпасамі. Людзі тылу сваёй самаадданасцю і глыбокім разуменнем патрыятызму аказвалі вялікую маральную падтрымку фронту. Цяжка сказаць, што рабіла на

байцоў большае ўздзеянне, — калона танкаў, пабудаваная на асабісты зберажэнні калгаснікаў, ці звычайны кашушок, які маці паслала невядомаму салдату. І тое і другое было праўленнем высокай грамадзянскай свядомасці савецкіх людзей.

Жывым рэхам даносіцца да нас заклік: «Камуністы — наперад!» Мы нібы бачым, як узнімаецца ў поўны рост малады палітрук і бяспасна вядзе за сабой роту ў наступленне. Мы разумеем сілу камуністаў, як разумелі яе тыя, хто перад боем пісаў сваё маральна-палітычнае завяшчэнне: «Калі загіну, лічыце мяне камуністам!» Таму мы з глыбокім роздумам чытаем словы з пастановы ЦК КПСС «Аб 30-годдзі Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчынай вайне 1941—1945 гадоў»: «Сваім асабістым прыкладам, гераізмам і мужнасцю камуністы ўзнімалі баявы дух мас, вялі іх на подзвігі, усялялі цвёрдую упэўненасць у поўнай перамозе над ворагам. У гады вайны нязмерна ўзрос аўтарытэт партыі, яшчэ цяжней згуртаваліся яе рады, больш трывалым стала адзінства партыі і народу». Сведчаннем гэтага аўтарытэту з'яўляецца той факт, што за час вайны ў нашу партыю ўступіла каля 5 мільёнаў чалавек!

І сёння мы з горадасцю гаворым, што наша Камуністычная партыя была той сілай, якая

здолела ў выключна цяжкіх умовах мабілізаваць на свяшчэнную вайну савецкі народ. Камуністычная партыя была той крыніцай натхнення, мужнасці і няскоранасці, з якой мы чэрпалі сілы і адвагу на доўгім і цяжкім шляху да Перамогі.

Вялікая Айчынная вайна...

У спалучэнне гэтых слоў мы непазбежна ўплываем яшчэ адно — Перамога. Перамога савецкага народа над фашысцкай Германіяй з'явілася лагічным завяршэннем нашай справядлівага змагання. Яна з'явілася перамогай новага грамадства і дзяржаўнага ладу, народжаная Кастрычнікам, сацыялістычнай эканомікі, ідэалогіі марксізму-ленінізму, непарушнай дружбы, якая яднае ўсе народы нашай краіны.

У пастанове ЦК КПСС падкрэслена, што вялікі ўклад у агульную перамогу над ворагам унеслі народы і арміі дзяржаў антыгітлераўскай каліцый. Была на практыцы даказана магчымасць эфектыўнага палітычнага і ваеннага супрацоўніцтва дзяржаў з розным сацыяльным ладам.

Незабыўныя падзеі той вясны, калі савецкія і амерыканскія салдаты сустрэліся на Эльбе як саюзнікі, што разам ваявалі супраць гітлераўскай Германіі, для сённяшняга пакалення людзей — гісторыя. А гісторыя мае ўласцівасць пакідаць падзеі ў рэальным свеце іх намінальнай вартасці. Ацэньваючы Перамогу з такіх пазіцый, мы насуперак нацяжкам і

падтасоўкам фальсіфікатараў гісторыі Вялікай Айчынай вайны, робім адзіна правільны аб'ектыўны вывад: толькі сацыялізм з'яўляецца самай надейнай апорай справы міру, дэмакратыі і сацыяльнага прагрэсу.

Мы сустракаем трыццатую мірную вясну, мы святкуем Перамогу не з пачуццём задаволенай адплаты, а з думай аб будучым міру. З трывогай, што і сёння яшчэ малох вайны паглынае ахвяры на розных абшарах планеты, што сілы рэакцыі і агрэсіі не склалі зброі спрабуюць перашкодзіць становішчам зменам у міжнародных адносінах. З цвёрдай упэўненасцю, што паварот ад «халоднай вайны» да разрады міжнароднага напружання, шырокага супрацоўніцтва на аснове прынцыпаў мірнага існавання дзяржаў з розным грамадскім ладам — працэс неабарачальны.

Трыццаць год назад, на прадвесні вялікай Перамогі, удзельнікі Крымскай канферэнцыі — СССР, ЗША і Англія — дамовіліся аб тым, каб забяспечыць мір народам халоднага 50 год наперад. Сёння чалавечтва чакае ад вядучых дзяржаў свету такіх дзеянняў і палітычных захадаў, якія гарантавалі б трывалы мір на Еўрапейскай кантыненте і на ўсёй планеце на пакаленні наперад. Палітычны клімат свету, які апошнія гады змяняўся пад уплывам брытанскага ўздзеяннем Перамогі міру XXIV з'езда КПСС дае ўсе падставы для такіх тымістычных надзей.

SAFEGUARDING PEACE SOCIALISM AND SECURITY OF NATIONS

By Yevgeny SAVITSKY,

Marshal of the Air Force, Twice Hero of the Soviet Union

ON February 23, the Soviet people and their friends abroad marked Soviet Army and Navy Day, one of the red-letter days born of the Great October Socialist Revolution. The 57th anniversary of the Soviet Armed Forces was celebrated in an atmosphere of great political enthusiasm and labour effort, generated by the successes in fulfilling the decisions of the 24th CPSU Congress in communist construction, in strengthening the defence potential of the socialist Motherland, in steadily raising the people's living standard and in the purposeful implementation of the Peace Programme. Our fraternal relations with the other countries in the socialist community have become still stronger and we are expanding our relations with developing countries.

The threat of war recedes as detente with the capitalist world develops. However, the conclusion of the 24th CPSU Congress that «the forces of aggression and militarism may have been pushed back, but they have not been rendered harmless» is still valid. So the Soviet Armed Forces secure the peaceful conditions needed to implement our majestic creative programmes.

We look back with pride on the Soviet Army's heroic road from the heights that we have reached in building communism. It was the first army in the history of mankind that defended the working people's interests, that served its own people.

In the Civil War our army, with much less equipment and experience than the enemy, with little in the way of organized supplies, defeated the joint forces of internal counterrevolution and foreign intervention.

The country started peacetime construction work, but

the Party foresaw another clash with imperialist forces and prepared the country for it. This work was stepped up as the threat of an armed attack on the USSR increased.

The sound, farsighted policy of the CPSU came into focus vividly in the Great Patriotic War. The work of prewar years turned the whole country into a great armed camp from the moment of the treacherous nazi attack on the USSR. The Communist Party followed Lenin's instruction that «once things have led to war, everything must be subordinated to the war effort».

Our road to the great Victory was long and hard, through four years of fighting, privation and sacrifice. It took us through the fierce battles of the summer and autumn of 1941, the battle of Moscow, the legendary defence of Leningrad, Kiev, Minsk, Odessa, Sevastopol, Kerch, Novorossiisk and Brest. Our men's great deeds in the battle of Stalingrad, the defeat of nazi troops near Kursk in 1943 and the 1944 offensive will ever be remembered with gratitude. The fall of Berlin made the Victory complete.

And in September 1945, militarist Japan, too, capitulated.

The main forces of the fascist coalition were smashed by Soviet troops and Soviet arms. But the Soviet people never forget the great contribution made by the peoples and armies of the states belonging to the anti-Hitler coalition to the common victory over the enemy.

The defeat of German fascism and Japanese militarism brought about favourable conditions for the victory of socialist revolution in a number of countries in Europe and Asia and for an uplift of the national-

liberation movement. The world socialist system was founded.

On May 9, 1975, we shall be celebrating the 30th anniversary of the victory of the Soviet and other freedom-loving peoples over nazi Germany.

We shall pay tribute to the heroic Soviet soldier whose contribution to the defeat of the enemy was decisive. Why do I need to underline this? Because certain biased military historians in the West distort the state of affairs and make no mention of the fact that of all nazi divisions 607 were destroyed by the Soviet troops and only 176 by the British, American and other armies. The fact that 20,000,000 of the 50,000,000 human lives claimed by World War II were Soviet is completely played down by these historians. The blood of the dead obliges us, the living, to defend the historical truth and to stop it from being distorted for political considerations of the moment.

I often visit our forces and I'm happy to say that the soldiers of our time are a fitting replacement for the heroes of the war against fascism. One cannot help a feeling of pride and calm confidence when seeing the young defenders of our Motherland handling missile launchers, supersonic planes and nuclear submarines, driving high-speed tanks or operating electronic computers. Our young officers and men, naturally, have a wider range of interests and needs than their fathers. But in the things that matter they are not so different from the older generation — their principles are the same as those of our generation. They have no other than communist ideals and they do not subscribe to any other ideology or ethic.

The people of the world

enjoy detente, rejoice that in our time the trend towards greater peace and security is growing. But they also see facts that show the complexity of international developments. Reactionary imperialist circles are not stopping, but intensifying preparations for a new world war and stepping up the arms race.

The fascists have reared their ugly heads in a number of countries. The illegal «Nazi party» held a rally in the FRG amidst great hullabaloo. In Italy modern black-shirts fire the buildings of democratic parties, put bombs on railways and in cities and beat up active members of leftwing organizations, and there have been apprehensive items in the press about the clandestine meeting in Lyons (France) of neofascist leaders from 11 countries. They discussed setting up a federation of dictatorships in Europe to replace existing regimes. «The forces opposing fascism are, naturally, immeasurably stronger today than they were in the 1930s, when Hitler came to power», said Boris Ponomarev, Alternate Member of the Politbureau of the CPSU Central Committee, at the all-Army conference of ideological workers. «But there is one other point. The strengthening of fascism, particularly if it comes to power, would be an even greater danger to mankind in the nuclear age than on the eve of World War II».

Our Party and Government openly and ceaselessly

warn every advocate of «cold war» that the peacefulness of the USSR and its consistent struggle to remove the sources of military tension are not a sign of weakness. A firm will for peace and a constant preparedness to defeat aggression are inseparable in the Communist Party and Soviet Government's policy.

«This means that the Army and Navy's historical responsibility for the security of the Motherland is in no way less in peacetime», said Andrei Grechko, Member of the CPSU Politbureau of the CPSU Central Committee, Minister of Defence of the USSR. «On the contrary, it has grown greater and more truly international in character. It is now more than merely a vigilant defence of our Motherland against the aggressive intrigues of her enemies; our forces must, with the fraternal armies of the socialist states, guarantee the safety of the whole socialist community, they must be a powerful stanchion in the struggle against the imperialists' export of counterrevolution and an indestructible bulwark of peace and security on earth».

The CPSU, the Soviet Government and all Soviet people do all they can to keep our Army and Navy supplied with the latest and best in weapons and equipment, to put these in the reliable hands of Soviet officers and men. The Soviet Armed Forces are always ready to defend the Motherland against all aggression.

Before the flight.

Photo by P. DZYUBIN.

OLGA KORBUT won her first international competition in Riga in the spring of 1972 — she won the special prize put up by *Moscow News*, the Amber Beam. That was the day she gave her first interview, too. At that time Olga was still at school in Grodno, in the 10th class, and it was her debut in big-time gymnastics. Three months later she carried off the USSR Cup and was included on the Soviet Olympic team for Munich.

The seventeen-year-old's brilliant triumph or really bad luck at the Olympics is well known. She took home three gold medals — two for individual apparatus and one for the team victory — but she missed the overall title when she fell from the asymmetrical bars, her favourite event. And even though Turishcheva won, the audience gave the weeping Korbut a standing ovation.

Olga and her coach brought their own concept to gymnastics — that it must be both beautiful and complex. The complexity must not dominate but, blending the parts, the whole must be graceful and integrated. She was the first to perform the «Korbut loop» on the asymmetrical bars and the «Korbut salto» on the beam. Today other girls can do it, too, and it has become still more complex. Olga did it first, and she goes on pioneering. She has since produced the now famous «screw» in the vault and a unique and highly complex combination on the beam. Olga has set a trend. After her triumphant tour of the USA, Britain, Australia and other countries, many thousands of girls took up gymnastics, and have become very keen.

Some people call her the No. 1 number 2, because even though she lost the European and world championships to Turishcheva, both girls are still equally great stars — when people talk about modern gym, the names Korbut and Turishcheva are always mentioned side by side.

«BYELARUS» TRACTORS IN THE USA

The Soviet-American trade and economic relations are fully beneficial for both the countries. This fact is graphically confirmed by the success of the Soviet «Byelarus» tractors which have won great popularity with the American farmers of the northern part of the New York State. At present, as reported by information agencies, tractors with the trade-mark of the Minsk Plant are no less successfully used in southern states, in particular in the State of Mississippi, in Louisiana, and in other states.

Mr. W. Johnson, President of the Firm «Dixie Farm and Road Supply», which specializes in selling agricultural machinery, said at a press-conference in Picayune (the State of Mississippi) that both he and his customers were highly satisfied

with «Byelarus» tractors. The first experimental consignment of Byelorussian tractors was sold by the company as far back as last spring.

Commenting on this deal, Mr. W. Johnson said, «We did not want to rush the sales. We wanted the Soviet tractors to show how they can work and we also wanted them to prove that they can really compete with American machinery and with machinery of other Western countries. Now I can say with full responsibility», he continued, «that the «Byelarus» tractors have already passed this test. Those farmers to whom we sold the tractors are very happy about the machines they bought. These Soviet tractors are very economical, do not require much care, and are very reliable. And this is exactly what a farmer really needs».

СПОЎНІЛАСЯ 50 год тале-
навітаму беларускаму пісьмен-
ніку, члену-карэспандэнту Ака-
дэмі навук БССР, дырэктару
Інстытута літаратуры АН
БССР Івану Навуменку. Тры-
логія «Сасна пры дарозе», «Ве-
цер у соснах» і «Сорак трэці»,
створаныя пісьменнікам у апо-
шнія дзесяць год, — значны
ўклад у беларускую савецкую
прозу.

Указам Прэзідыума Вярхоў-
нага Савета СССР за заслугі
ў развіцці савецкай літаратуры
і ў сувязі з 50-годдзем з дня
нараджэння пісьменнік Іван На-
вуменка ўзнагароджаны ордэ-
нам Працоўнага Чырвонага
Сцяга.

ПЕРШАЯ ў краіне бібліятэ-
ка «Літаратура народаў
СССР» адкрылася ў Маскве.
Яе ўніверсальны кніжны фонд
налічвае звыш ста тысяч эк-
земпляраў кніг, часопісаў,
нотна-музычнай літаратуры на
шасцідзясці мовах народаў
Савецкага Саюза.

У раздзеле «Беларуская
ССР» чытач знайдзе сотні наз-
ваў кніг класікаў і сучасных
пісьменнікаў Беларусі, а такса-
ма падшыўкі газет «Звязда»,
«Савецкая Беларусія», кам-
плекты часопісаў «Коммуніст
Белоруссии», «Неман», «По-
льмя», «Маладосць», «Бела-
русь», «Вожык» і іншых рэ-
спубліканскіх грамадска-палі-
тычных, літаратурна-мастацкіх,
навукова-папулярных выдан-
няў за апошнія гады.

У МАГІЛЕВЕ адбылася аб-
ласная выстаўка графікі. У
выставачнай зале аддзялення
Саюза мастакоў БССР экспа-
навалася звыш 200 твораў.
Сярод іх лісты, якія расказ-
ваюць аб працоўных буднях хі-
мікаў Магілёўскага камбінат
сінтэтычнага валакна, іншых
прамысловых прадпрыемстваў
горада.

НА МІНСКІМ аўтазаводзе
прайшоў фестываль аматарскіх
кінафільмаў. Дваццаць восем
фільмаў, створаных кінастуды-
ямі цэхаў, інтэрнатаў, асоб-
нымі кінаматэарамі, аспрэчвалі
першыню ў гэтым сваёсаб-
лівым спаборніцтве.

Галоўны прыз фестывалю
журэ аднадушна прысудзіла
студыі «Мазілья» за серыю
стужак, прысвечаных самаад-
данай працы мінскіх аўтамабі-
лебудаўнікоў у дзевятай пяці-
годцы.

НАРОДНЫ ансамбль танца
Палаца культуры Магілёўска-
га завода штучнага валакна
набываў у Балгарыі. Сама-
дзейныя артысты выступалі
перад жыхарамі горада-па-
браціма Магілёва — Габрава,
у гарадах і вёсках Габраўскай
акругі.

ЖИЛА-БЫЛА дэвочка
в шахтерском посел-
ке Сетон Барн, неда-
леко от Ньюкасла. Почти
слепа. Тяжелая и редкая
болезнь глаз не поддавалась
лечению, предписанному ан-
глийскими медиками. Сейчас
болезнь приостановлена, се-
милетняя Фиона Каммингс
говорит: «Я вижу теперь
лучше, чем раньше». Пер-
вое, что она увидела, когда
была снята повязка, — лица
советских врачей.

Перед тем как передать
эту корреспонденцию, я поз-
вонил в Сетон Барн отцу Фи-
оны — шахтеру Рею Кам-
мингсу. «Мы уже почти от-
чаялись, — рассказывает он,
— когда мой друг, шахтер из
Уэлса, показал мне вырезку
из советской газеты «Совет
уикли». В ней говорилось,
что в СССР смогли найти
способ борьбы с болезнью
моей дочери. Я написал в
Советский Союз, мне ответи-
ли: «Постараемся вылечить
Фиону». В институте имени
Гельмгольца, где была моя
дочь, считают, что первый
этап закончился успешно и
через несколько месяцев к
Флоне вернется нормальное
зрение. Передайте спасибо
всем, кто спас дочь от слепоты,
великую благодарность
вашей стране...»

Фиона Каммингс оставила
больницу в тот самый день,
когда в СССР начался офи-
циальный визит Премьер-
Министра Англии Г. Вильсона.
Чистейшая случайность, сов-
падение. Не случайна только
та цепочка событий, которая
привела в Москву Фиону Кам-
мингс, как и закономерен ход
исторических событий, свя-
занных с визитом в СССР
английского премьера. Неда-
ром среди характерных дета-
лей, призванных подчеркнуть

атмосферу визита, коррес-
понденты приводят и исто-
рию Фионы Каммингс, усма-
тривая в ней символ доброже-
лательности и добросердеч-
ия, характерных для всей
атмосферы нынешнего визи-
та.

«Московская встреча в
верхах дает новый старт, но-
вый импульс в англо-совет-
ских отношениях». Эта фра-
за повторяется сегодня в га-

визитом в СССР Премьер-
Министра Англии Г. Виль-
сона и министра иностранных
дел и по делам Содружества
Дж. Каллагана требования
перемен, улучшения отноше-
ний между нашими странами
звучат особенно громко.

«Мы должны сделать все
от нас зависящее для улуч-
шения сотрудничества с
СССР в сфере торговли и
технологии», — таково мне-

сделаны первые важные шаги
в оздоровлении климата сот-
рудничества и доверия меж-
ду Англией и СССР. Лондон-
ская пресса широко цитирует
слова Л. И. Брежнева о том,
что наши страны могут успе-
шно сотрудничать в сфере
укрепления мира и мирного
существования, что голос
Великобритании «имеет не-
малый вес в мировых делах». Демократические и коммуни-
стические газеты выделяют
высказывание Л. И. Брежне-
ва о чувствах товарищества
и классовой солидарности,
какие испытывают советские
люди к рабочему классу
Англии.

С большим удовлетворени-
ем встречено здесь также за-
явление Г. Вильсона о том,
что английское правительство
хочет установить более
плодотворные отношения с
Советским Союзом. Особое
значение в этой связи, как
отмечают обозреватели, име-
ют подписанные в Москве
«Совместное советско-англий-
ское заявление», «Советско-
английский протокол о кон-
сультациях» и другие доку-
менты. Положительный резо-
нанс вызывает поддержка
Г. Вильсоном советского
предложения о завершении в
нынешнем году Вещания
по европейской безопасности
и сотрудничеству на высшем
уровне.

Советско-английским отно-
шениям дан новый старт.
Развитие этих отношений от-
вечает интересам народов
обеих стран, оно благотворно
скажется на оздоровлении
всего европейского политиче-
ского климата.

Э. ЧЕПОРОВ,
собственный
корреспондент АПН.

СССР—АНГЛИЯ: НОВЫЙ СТАРТ

зетах, об этом говорят мно-
гие политики, бизнесмены и,
конечно, рядовые англичане.
Итак, после нескольких лет
«заморожков» в отношениях
между нашими странами сде-
ланы важные конструктив-
ные шаги. Необходимость,
неотложность этих шагов ни
у кого из трезво мыслящих
британцев не вызывают сом-
нений. В последние годы
здесь все более отчетливо
осознается тот факт, что
Англия «по собственной ини-
циативе» оказалась на обочи-
не процесса разрядки напря-
женности, что в отношениях
с СССР такие страны, как
Франция, ФРГ, США, ушли
далеко вперед по сравнению
с Великобританией.

В связи с официальным

визитом в СССР Премьер-
Министра Англии Г. Виль-
сона и министра иностранных
дел и по делам Содружества
Дж. Каллагана требования
перемен, улучшения отноше-
ний между нашими странами
звучат особенно громко.

Документы, подписанные в
ходе визита, заявления ру-
ководителей обеих стран
свидетельствуют о том, что

Першы ў рэспубліцы цэх глінянай пасуды адкрыўся летась на
Радашковіцкім прамкамбінаце. Збаны, графінычкі, вазы, кубкі,
міскі — вырабы 17 назваў выпускае цэх па найноўшай тэхналогіі.
НА ЗДЫМКАХ: тэхнолаг-лабарант цэнтральнай лабараторыі

Л. ВАЛКОВІЧ дэманструе пасуду, якая рэкамендуецца да вытвор-
часці; набор для кавы мастака І. Паддубнага.

Фота У. ЛУПЕЙКІ і А. НИКАЛАЕВА.

УДИВЛЕНИЕ

(Окончание.
Начало на 4-й стр.)

Есть. Ко мне в руки попали
дневники Ахметджана. В них
имеются такие строки:

«Хладнокровие — лучшая чер-
та человеческого характера».

«Жить надо так, чтобы лю-
дям легче было от того, что ты
живешь».

«Человек создан для обще-
ства. Он обязан стремиться к
благу ближних. Он должен
всегда стремиться, даже не бу-
дучи уверен, достигнет ли своей
цели, даже будучи уверен, что
он ее не достигнет...»

«В труде, в борьбе с трудно-
стями человек становится чело-
веком».

— Это хорошие слова, — ска-
зал американец, — но зачем же
фанатизм ради каких-то быч-
ков?

Я спросил, читал ли он «Анну
Каренину». Он ответил, что не
знает такого произведения. «Ну
тогда «Ромео и Джульетта?» —
«О, да!» Так вот: самоубийство
на почве любви — это фана-

тизм? Полагает ли мой собе-
седник, что могут быть случаи,
когда подобные поступки не ка-
жутся столь уж безрассудными,
нелепыми и фанатичными? Фер-
мер ответил, что он не роман-
тик, но понимает, что такие
случаи возможны — это вели-
кая любовь. Ну, а кто доказал
раз и навсегда, что работа не
может быть столь же любимой
или даже еще более любимой,
столь же возвышать душу,
столь же взывать к чувству
долга, к самоотверженности и
даже к жертвенности... Я завер-
шил собеседника, что трагиче-
ские случаи «на почве работы»
бывают не часто, как не часты,
к счастью, всегда были само-
убийства из-за любви, что хо-
рошо бы вообще меньше было
в мире трагических любовных
конфликтов, как хорошо бы,
чтобы меньше было аварийных
ситуаций там, где человек рабо-
тает. Но ведь мы воспеваем

«огненных трактористов» не
только за спасенные пуды хле-
ба, а за героический порыв ду-
ши, за ту же Великую Любовь,
только в данном случае к свое-
му делу и к своей работе, ко-
торая неотделима от самой
жизни. Американец еще раз
удивился и удостоил меня пох-
валы:

— Мы, американцы, любим
недогматизм мышления, — ска-
зал он.

Мы тоже.

На строительстве Токтогуль-
ской ГЭС — иностранная деле-
гация. Итальянцы, американцы,
французы. Ознакомились с
электростанцией, сооружаемой
в невиданно сложных условиях
горной местности. Гостям рас-
сказали, что здесь многие
строители — скалолазы, масте-
ра спорта по альпинизму. Один
из гостей, кажется, то был
итальянец, произнес:

— Мы работаем, чтобы жить,
а вы живете, чтобы работать.
Трудно было сразу понять,
комплимент это или укор. Мож-
но, наверное, понять и так, и
этак. Это зависит от того, как
смотреть на то, что такое жизнь
и что такое работа.

— Говорите, «работать, что-
бы жить или жить, чтобы рабо-
тать»? — переспросил тогда
итальянца крановщик Петр
Стуканов. — В этом вашем
афоризме нет ничего нового, —
сказал он. — Еще Маркс писал,
что рабочий только тогда и жи-
вет, когда он не работает, а
когда он работает, он не живет.
Рабочий капиталистического об-
щества. А мы живем в другом.
Мы, конечно, живем не для то-
го, чтобы работать, — мы не
волю. Но, не работая, мы не
живем!

ДЭЙЛ Понтиус, профессор
политических наук уни-
верситета имени Руз-
вельта, целую неделю бродил по
одному из ленинградских пар-
ков и беседовал с встречавши-
мися ему людьми. Его удивила
любезность и информиро-
ванность случайных прохожих,
которая, как он выразился, «мо-

жет просто поставить вас в ту-
пик».

Дэйл Понтиус так подвел
итоги своих встреч с ленинград-
скими прохожими:

— Мы не могли бы провести
подобные беседы в Чикаго. Че-
ловек на улице не проявил бы
интереса к вопросам, которые
мы ставили, а если бы и сделал
это, то он не располагал бы ин-
формацией для поддержания
разговора.

Тут уже удивление возникает
по поводу удивления. Просто
не может прийти в голову, что
простая человеческая любозна-
тельность и информированность
не являются уже достоянием
людей земного шара на той
его части, где так гордятся
«свободными» средствами мас-
совой информации. Впрочем, у
меня есть тому еще одно любо-
пытное подтверждение. Я вспо-
минаю, как журналист Леонид
Плешаков, плававший на наш-
ем парусном научно-исследо-
вательском судне, рассказывал
мне, какой интерес проявляли
к этому судну люди, когда оно
заходило в порты социалисти-
ческих стран. Да и развиваю-
щихся азиатских и африканских

ЗАГУЧАЛІ СІМФАНІЧНЫЯ ТВОРЫ

Як і першая нацыянальная опера, першы сімфанічны твор, поўнаасцю заснаваны на беларускім нацыянальным музычным матэрыяле, звязаны з імем Мікалая Чуркіна. Фалькларыст-этнограф, ён меў многа запісаў народных песень і танцаў. Кампазітар марыў пра той час, калі беларуская народная песня загучыць з канцэртнай эстрады, раскрые перад народам сваю прыгажосць і глыбіню. І не толькі марыў, але і многае зрабіў, каб наблізіць гэты час.

Аднак зробленае не давала няла кампазітара, і ў яго ўзнікла думка: а што, калі на народным матэрыяле пабудоваць буйны твор?

Вывучыўшы дзесяткі аркестравых партытур, зноў прагледзеўшы ўсе дапаможнікі па інструментальным, Чуркін спыніўся на папулярнай у той час музычнай п'есе — папурі. Звычайна такія п'есы складаліся з найбольш распаўсюджаных оперных, аперэтных, танцавальных мелодый. Аднак ніхто раней не спрабаваў склаці папурі з беларускіх песень.

Мікалай Мікалаевіч адабраў са сваіх запісаў найбольш характэрныя народныя песні і танцы, аб'яднаў іх і пастараўся апрацаваць у самы маляўнічы аркестравы ўбор. Памятаючы пра тое, што рухаюцца сілай музыкі з'яўляецца кантраст, ён размясціў песні і танцы такім чынам, каб за імклівай мелодыяй ішла павольная, сумная, потым зноў радасная, а на змену ёй зноў прыходзіла журботная.

Праца надзвычай захапіла кампазітара, і праз які месяц партытура была аддадзена выканаўцам. Аднак першыя рэпетыцыі прынеслі аўтару расчараванне. Хаця п'еса радавала кампазітара, свежасцю аркестравых фарбаў, мілагучнасцю гарманічнай мовы, мелодый, прагучаўшы ў папурі адзін раз, не вар'іраваліся, не атрымлівалі далейшага развіцця. Слухачь твор было даволі прыемна, але ён не даваў уяўлення аб шырокіх магчымасцях, закладзеных у народных песнях. Гэта было пад сілу толькі сімфоніі, вышэйшай форме інструментальнай музыкі, якая адкрывала перад кампазітарам шырокую творчую прастору. І Мікалай Чуркін узяўся за работу.

Форма першай часткі не выклікала сумненняў. Зраўнавала, гэта павінна быць санатнае алегра, абавязко-

вае для сімфоніі і пабудаванае на супрацьпастаўленні і развіцці кантрастуючых тэм, для якіх найбольш падыходзілі беларускія народныя песні «Расплакаўся юнак», «Ужо я ўстану раненька», «Не кукуй, зязюленька» і «Дзіця маё дарагое».

Вырашыўшы не адступаць ад традыцыйнай класічнай формы чатырохчасткавай сімфоніі, другую частку Мікалай Мікалаевіч уяўляў сабе як шырокае напеўнае андантэ. У аснову тэматычнага матэрыялу яе кампазітар паклаў запісаную ў 1910 годзе ў Дакурнішках народную песню «Адалі мяне замуж» і дзісенскую «Ты, зязюля, не кукуй». Абедзве яны ў адпаведным гарманічным і аркестравым уборах стварылі жывое хваляючае апавяданне аб роднай прыродзе і жыцці людзей у дарэвалюцыйнай Беларусі.

Асабліва многа клопатаў прынесла кампазітару трэцяя частка — скерца. Для вясёлых іскрыстых крайніх частак скерца ён вырашыў узяць вясельныя гумарыстычныя песні «Ішла, пайшла малада» і «Чы, чы, верабей». Яны адразу вызначылі імклівы рытм, жартавы настрой, нястрымную вяселосць, характэрныя для скерца. А вось сярэдняя яго частка, больш павольная, напеўная, лірычная, доўга не давалася. Кампазітар перабраў дзесяткі народных песень, але ні адна з іх не «клалася» ў скерца. Нарэшце, праглядаючы — у каторы ўжо раз! — свае нотныя сшыткі, ён натрапіў на песню «А ў бару сасонка калыхалася», запісаную ў 1909 годзе ў Навагрудскім павеце. Гэта было якраз тое, што ён шукаў. Пры распрацоўцы тэмы кампазітар выкарыстаў прыёмы паліфанічнай мовы, расквечіў яе багатым падгаласачным матэрыялам, словам, мабілізаваў увесь багаты запас сваіх прафесійных ведаў.

Фінал даўся значна лягчэй. План яго ўжо даўно выспеў у кампазітара, таксама як і асноўныя музычныя тэмы. Гэта былі песні, якія ён запісаў у Віленскай губерні: жыццярадасная «Пайшоў Ясь наш на лужок» і кантрастуючая з ёй мінорная песня «У майго браціткі бяседачка...» і «Я ўчора была». Што датычыцца заключнага эпизоду, ці «коды», то яго трэба было закончыць шырокім, урачыстым правядзеннем галоўнай тэмы ў агульным гучанні ўсіх інструментаў аркестра.

Летам 1925 года Мікалай Чуркін пасля амаль гадавой працы напісаў апошні акорд сваёй сімфоніі Сі-бемоль мажор. Ствараючы яе, ён не меў на ўвазе якую-небудзь канкрэтную праграму альбо пэўны сюжэт. Задача была больш сціплай: даць слухачам сімфанічнае палатно, у якім беларуская народная песня знайшла б поўнае і шырокае адлюстраванне. Але ўспамінаючы, дзе і калі былі запісаныя песні, што ляглі ў аснову новага твора, уваскрашаючы ў памяці вобразы людзей, якія напелі гэтыя песні, кампазітар раптам зразумеў, што сімфонія была да некаторай ступені праграмай. Так, праграма гэта падсвядома кіравала ім не толькі пры выбары музычных тэм, аркестроўцы, яна пранізвала увесь твор. У яго музыцы жылі людзі, якіх ён бачыў і ведаў, малюнкi любай яму беларускай прыроды, сцэны з народнага побыту, то сумныя і журботныя, то вясёлыя і святочныя. Усё гэта захацелася адлюстраваць у назве, і, раскрыўшы першую старонку партытуры, кампазітар да загалова «Сімфонія» дадаў — «Беларускія малюнкi».

Але тут жа з'явіліся сумненні: ці правільна ён вызначыў жанр свайго новага твора? Партытура ж была напісана ў разліку на невядлікі аркестр, які ў той час існаваў у Магілёве, і гранічна спрошчана, зыходзячы з абмежаваных магчымасцей мясцовых музыкантаў. Лаканічнасць, камернасць усіх чатырох частак, адсутнасць у іх глыбокіх драматургічных канфліктаў падказвалі кампазітару, што атрымалася хутчэй сімфаньета, чым сімфонія.

Пад назвай «Сімфаньета № 1, беларускія малюнкi» гэты твор пачаў трыумфальнае шэсце па канцэртных эстрадах краіны. Сімфаньета была выканана ў Магілёве, затым у Мінску, у Маскве. Перакладзеная для аркестра беларускіх народных інструментаў і ў яго выкананні, яна набыла самую шырокую папулярнасць у Савецкім Саюзе і за яго межамі. Думаецца, што і вы, дарагія суайчыннікі, не раз чулі па радыё ці ў запісу на грамплацінцы гэты чудаўны ўзор сапраўды народнай музыкі, які быў напісаны паўстагоддзя назад, але і сёння не страціў сваёй прыватнасці і маладосці.

Дзмітрый ЖУРАУЛЕУ,
заслужаны дзеяч культуры БССР.

Эстрадны аркестр «Эўрыка» Баранавіцкага гарадскога дома культуры — адзін з лепшых самадзейных калектываў Брэсцкай вобласці. Ён неаднаразова пераможца абласных і рэспубліканскіх аглядаў. Летась аркестр заняў першае месца на Усеагульным фестывалі маладзёжнай песні, які праходзіў у Маладэчы.

НА ЗДЫМКУ: рэпетыруе «Эўрыка».

ДЗЕ Ё ЯСЯ ПАКОС?..

Гледачы доўга не адпускалі са сцэны галасістых дзяўчат, настойліва прасілі яшчэ раз праспяваць пра Яся. А вяртаючыся дадому, многія ў той вечар напывалі мелодыю любімай песні. Пасля аднаго з канцэртаў да кіраўніка самадзейнага жаночага ансамбля Клінскага сельскага клуба Кацярыны Лаўшчанка падышоў народны артыст СССР Рыгор Шырма і, моцна паціснуўшы ёй руку, сказаў:

— Ад душы дзякую вам за чудаўную песню! Я чуў яе шмат разоў, але ў іншай рэдакцыі. У вас яна прагучала выдатна!..

З пакалення ў пакаленне перадавалася ў вёсках Хоцімскага раёна беларуская народная песня «Касіў Ясь канюшыну». Ад сваіх аднавяскоўцаў запісала яе загадчыца клуба Кацярына Міронаўна. Але не спадабаліся ёй асобныя словы. Паспрабавала знайсці іншыя, змяніла некалькі і рытм песні, асабліва ў тым месцы, дзе Ясь вядзе размову з маці. Сабрала клінскія дзяўчаты і прапанавала развучыць яе па-новаму.

З гэтай песняй дзяўчаты паехалі на раённы, абласны агляд, а затым і ў Мінск — на заключны канцэрт Дзякды беларускай народнай творчасці.

Песня спадабалася ўсім. Яе запісалі на Беларускім тэлебачанні, а клінскія спявачкі запрасілі ў Маскву на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі. Неўзабаве «Яся...» ўключылі ў свой рэпертуар «Песняры», і песня загучала на ўсю краіну.

Сельскі культработнік Кацярына Лаўшчанка — вялікі аматар і знаўца беларускай народнай песні. Трынаццаць гадоў кіравала яна самабытным харавым калектывам у Кліне. А калі два гады назад калгас пабудоваў новы дом культуры ў суседнім вёсцы Бярозкі, перайшла працаваць туды. І тут сабрала страсных паклоннікаў народнай песні, стварыла новы жаночы ансамбль. У ім спяваюць даяркі Вера Сільчанка і Антаніна Валодчанка, прадзвец Валянціна Салдаценка, кінамаханік Ганна Кавалёва, брыгадзёр Валянціна Драздова і іншыя. У рэпертуар уключаюцца толькі песні, якія бытуюць у тутэйшай мясцовасці. Шчыра, задушэна гучаць у выкананні ансамбля беларускія народныя песні «Вярба», «Дождж ідзе», «Есць у полі тры крывічанькі», «Пасаджу ружу бліз вака».

— Нядаўна я запісала новую народную песню «Каценька», — расказвае К. Лаўшчанка. — Памятаю, дома ў нас вечарамі я вельмі любілі спяваць бацька і маці. Мелодыя вельмі напеўная. Думаю ўключыць яе ў рэпертуар ансамбля.

Хто ведае, магчыма, і гэты пакуль што яшчэ мала знаёмая нам «Каценька» з цягам часу стане сваёй, любімай, набудзе такія ж крылы, як і песня «Касіў Ясь канюшыну».

М. НАЗАРОВІЧ.

стран тожэ. Устраіваліся дні адкрытых дзверей. Шлі толпы людзей. Мучылі команду распытаваннямі. Просілі дазволу потрогаць тат ілі иной прыбор. Но вот судно зашло в бельгийский порт. Как обычно, был объявлен день открытых дверей для посещения корабля. Воскресный день. Набережная полна народу. Ходят семьями, с детьми. Сидят тут же на траве, закусывают. Прогуливают своих собак. Ни один человек за весь день не поднялся по трапу необычного корабля, который стоял рядом.

Окружающее не существует. Оно неинтересно, нежеланно, скорее всего чуждо и враждебно. Обращаться к постороннему за одолжением — попросить спички или консервный нож — неэтично! Это психология оборонительного индивидуализма, в котором понятие «ближние» давно ограничено «близкими». Там, где четко разграничивают «свое» и «чужое», где не существует «наше», там столь же естественно деление людей на «своих» и «чужих».

Конечно, люди любознательные и общественно активные

есть на всех континентах, как и всюду можно встретить равнодушных и пассивных. Но удивление вызывает то, что воспринимается как нечто неприличное. «Мы не могли бы провести подобных бесед в Чикаго» — это вывод, основанный на опыте, знании. Это впечатление не в поведении отдельных людей, а о характере народа, о его образе жизни.

Б АНАЛЬНАЯ истина — все познается в сравнении. Но иногда кажется, что чрезмерная боязнь банальности лишает нас заслуженной доли гордости. Когда речь идет о нашем образе жизни, удивление людей «той стороны» вызывает больше всего именно то, с чем мы естественно срослись и свыклись. Удивление вызывает человек любознательный, удивление вызывает человек, уверенный в себе и довольный своей работой, удивление, наконец, вызывает человек счастливый.

Леонард Гросс, бывший в свое время европейским редактором американского журнала «Лук», три недели прожил в

молодом сибирском городе. Он пишет: «Я прибыл ни с чем, а уезжаю таким наполненным. Я проделал полный цикл, сначала пытаюсь ухватиться за каждый проблеск своей критической мысли, и, наконец, получил ответ: главное в этой стране — человек коммунистического общества, счастливый (счастливый здесь, что так важно!), уверенный, довольный!»

«Россия сегодня производит впечатление, пожалуй, наиболее образованной, наиболее грамотной страны в мире... Там возникает совершенно новый тип человека: высокоцивилизованный человек, помешанный на культуре и образовании... с удивительно несектантским взглядом на мир». — это писал неизвестный советскому читателю буржуазный журналист Александр Верт. «...С удивительно несектантским взглядом на мир...» Странно. А почему это он должен быть у нас сектантским? Иногда не понимаешь, о чем идет речь. И только вставив наблюдения и факты в цепочку, догадываешься: очевидно, речь идет о неотчужденном, незамкнутом, открытом

отношении к миру. А словечко «удивительно» поставлено А. Вертом потому, что он, имеющий богатую возможность сравнивать, действительно удивлен... тем, что нам кажется таким же естественным, как пять пальцев на руке.

Возникает, грешным делом, желание покритиковать Александра Верта и Леонарда Гросса за «лакировку нашей действительности». Человек коммунистического общества... совершенно новый тип человека... — говорят они как уже о чем-то окончательно свершившемся, законченном. Нет, он еще только создается, новый тип человека. Есть у нас еще рвачи и хапуги, есть еще мешани и обыватели, бюрократы и волокитечки и разные другие представители «человека старого типа». Не изжиты полностью, думаю я, и причины, порождающие этот тип человека. Нет, уважаемые гости, мы еще не закончили нашу работу... Но если вам со стороны кажется, что она уже закончена, — это говорит о многом, о том, что в целом «картина уже вырисовалась». Так бывает, это довольно обычная

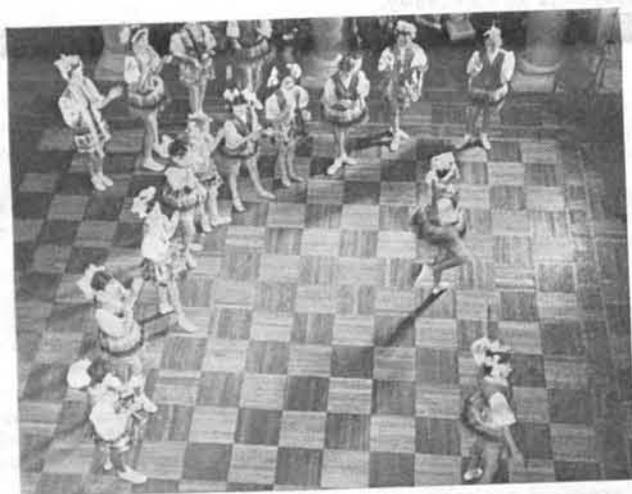
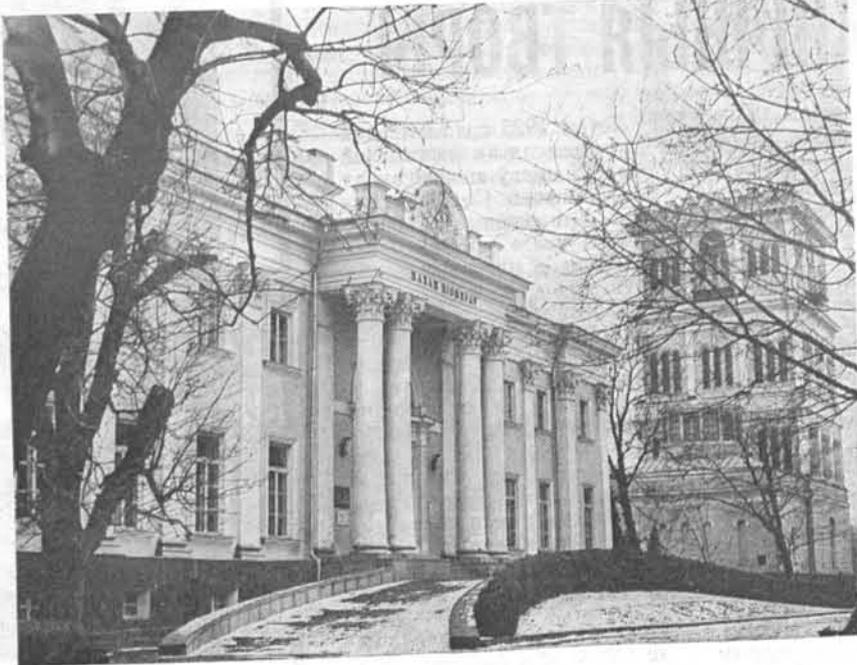
вещь. Художник подходит к своему творению на близкое расстояние и видит еще много недоделанного, незавершенного, а издали, «со стороны», картина уже смотрится. Смотрите! И удивляет и поражает воображение!

Западные источники информации настойчиво внушают нам мысль о высоком «качестве жизни» в буржуазном обществе. «Качество жизни» — это товар, который хотят продать, а по отношению к товару слово «качество», конечно, весьма уместно. Но это товар, так сказать, без гарантийного срока службы, то есть недолговечный, что признают, как мы видели, многие серьезные люди на Западе. А значит, надо и признать, — товар некачественный.

С чем человечество придет в завтрашний день? Что живет и развивается, а что отмирает? Эти вопросы волнуют всякое общество. Это вопросы не «коммерческие».

В. КОКАШИНСКИЙ,
редактор отдела коммунистического воспитания «Литературной газеты».

У СТАРАДАЎНІМ ПАРКУ

ДРЭВЫ старадаўняга парку ў Гомелі чарнуюць голымі галінамі, і праз іх здалёк відаць белакаменны палац, але пагоднымі днямі нека асабліва адчуваецца набліжэнне вясны. З ёю прыдзе і традыцыйнае дзіцячае свята, якое праводзіцца тут штогод. Хлопчыкі і дзяўчынкі розных узростаў, што займаюцца ў 147 гуртках Палаца піянераў і школьнікаў, дэманструюць тады сваё ўменне, спрыт і веды. Проста на парковых аляях вядуцца выпрабаванні самаходных мадэлей самых разнастайных машын, на базе сажалкі збіраюцца аматары суднамадэлізму, на летняй эстрадзе даюць канцэрт удзельнікі харэаграфічнай студыі і харавога гуртка. Піянеры-экскурсаводы запрашаюць паглядзець выстаўкі фатаграфій, малюнкаў, вышыўкі і вязання.

Вясенняе свята падводзіць вынікі работы года. Яркае і маляўнічае, яно ўражае і колькасцю ўдзельнікаў, і цікаўнасцю гледачоў. Многія са школьнікаў, што ў гэты дзень выпадкова трапілі ў гарадскі парк, будуць з нецярпеннем чакаць потым пачатку заняткаў у абраным гуртку.

2 500 хлопчыкаў і дзяўчынак праводзяць вольны час у Гомельскім палацы піянераў і школьнікаў. Падобныя дзіцячыя ўстановы ёсць ва ўсіх гарадах і раённых цэнтрах Беларусі. Але гомельскаму, бадай, найбольш пашанцавала — ён стаіць на высокім беразе Сожа, сярод старадаўняга парку, аб'яўленага цяпер помнікам

прыроды. А сам палац, які калісьці належаў генералам-фельдмаршалам Румянцаву і Паскевічу, з 1937 года стаў уласнасцю дзетвары, нібы сімвалізуючы цягу падростаючых пакаленняў да ведаў і прыгажосці.

Заняткі гурткоў і творчых калектываў палаца піянераў наладжваюцца так, каб даць дзецям не проста нейкую суму звестак і практычных парад. Педагагі імкнуцца разбудзіць у выхаванцаў прагу творчасці, дапамагаюць ім развіваць фантазію і спалучаць яе з рэальнасцю, даюць магчымасць адчуць радасць агульнай справы.

Гуртком радыёканструявання і тэлемеханікі вось ужо 20 год кіруе Віктар Цюфяеў. Ад першых прасценных схем, умення трымаць у руках паяльнік ён вядзе сваіх выхаванцаў да стварэння кіруемых мадэлей і складаных прыбораў. Арыгінальнасць канструкцый, чысціня выканання, уласцівыя лепшым работам гурткоўцаў, заўсёды выклікаюць цікавасць у наведвальнікаў выставак тэхнічнай творчасці. Падлеткі ганарыцца прэміямі, граматамі і медалямі ВДНГ СССР. Але яшчэ больш важнай падзеяй яны лічаць атрыманне чарговага пісьма з просьбай прыслаць тую або іншую схему, дапамагчы знайсці памылку. Самы грунтоўны адказ заўсёды даюць тэрмінова.

Дзяўчынкі ў гуртку мастацкага вышывання вучацца не толькі вышываць, але і слухаюць лекцыі па мастацтву народаў СССР, у час экскурсій

па роднаму краю знаёмяцца са славутымі майстрыхамі, парадзі якіх дапамагаюць ім успрыняць і тонка адчуць нацыянальны каларыт і своеасаблівае, дзякуючы яким старажытнае мастацтва рукадзелля застаецца вечно маладым.

У піянерскі ансамбль уваходзяць хор, аркестр народных інструментаў і харэаграфічная група. У іх рэпертуары — творы рускіх і савецкіх кампазітараў, народныя танцы і замежныя класіка. Паспех спадарожнічае кожнаму выступленню калектыву — у школах і на прадпрыемствах Гомеля і вобласці, у Мінску, Кіеве, Чарнігаве, Магілёве і іншых гарадах.

Хлопчыкам і дзяўчынкам хочацца несці сваё ўменне каму-небудзь ужо сёння. І вандруе па дзіцячых садах горада тэатр лялек са смешнымі і вясёлымі героямі казак і любімых кніг. А гурткоўцам-радыёаматарам нярэдка даручаюць кантроль за радыёвузламі ў школах і піянерскіх лагерах.

Так спакваля выхоўваецца ў дзецях сацыяльная актыўнасць — неад'емная рыса савецкага ладу жыцця. Зразумела, у працэсе выхавання ўдзельнічаюць школа, сям'я... Але ў многім гэтаму садзейнічае і добра арганізаванае правядзенне вольнага часу, які хлопчыкі і дзяўчынкі аддаюць выключна сваім захапленням.

В. СЕРГІЕЎСКАЯ.

НА ЗДЫМКАХ: штодзень у Гомельскім палацы піянераў і школьнікаў ідуць заняткі ў гуртках, рэпетыцыі.

НАВІНЫ ФІЛАТЭЛІ

БАЯВОЕ БРАТЭРСТВА

На многіх паштовых марках зарубешных краін увекавечан бесшмаротны подзвіг Савецкай Арміі, якая разарвала пугі гітлераўскага рабства і выратавала народы ад фашызму. На адных мініяцюрах адлюстраваны сцэны сустрэч савецкіх салдат у вызваленых ад гітлераўскіх захопнікаў гарадах, на іншых — помнікі і манументы, устаноўленыя ў краінах Еўропы ў гонар савецкіх воінаў. У 1952 годзе ў Чэхаславакіі была выпушчана марка з малюнкам, поўным глыбокага сэнсу — на ёй манумент «Братанне» (скульптар К. Пакорны), устаноўлены ў Празе — савецкі салдат і чэхаславацкі партызан у братэрскім абдымку. Гэты ж помнік адлюстраваны і на савецкай паштовай марцы, прысвечанай 15-годдзю ЧССР. У розныя гады ў Чэхаславакіі былі выдадзены паштовыя мініяцюры, якія расказваюць аб помніках савецкім салдатам. Сярод іх марка з манументам Падзякі Савецкай Арміі ад чэхаславацкага народа (скульптар Й. Костка). Сярод савецкіх марак аб Чэхаславакіі ёсць мініяцюры з манументам воінскага братэрства ў горадзе Астраве і помнікам савецкім воінам-вызваліцелям у Празе.

Пошта Балгарыі неаднаразова прысвячала свае выпускі марак высакароднай місіі савецкага салдата. У 1953 годзе да месячніка балгара-савецкай дружбы была выдадзена серыя марак, на адной з якіх быў адлюстраван устаноўлены ў Сафіі помнік савецкім воінам-вызваліцелям. На савецкай марцы 1951 года, пры-

свечанай Народнай Рэспубліцы Балгарыі, — помнік савецкім воінам у горадзе Калараўградзе.

Каго з павяваўшых у венгерскай сталіцы не зацікавіў помнік, які высіцца на гары Гелерт! Гэты манумент Свабоды можна ўбачыць на мільёнах марак, выдадзеных венгерскай і савецкай поштай. Ля падножжа фігуры жанчыны, якая ўвасабляе свабодную Венгрыю, стаіць савецкі воін з баявым сцягам у руках. Яшчэ адну памятную марку выдала венгерская пошта. На ёй паказаны помнік, што стаіць на 19-м кіламетры Дзэбрэцэнскай шашы. Іменна тут у канцы 1944 года фашысты забілі савецкага парламенцэра капітана І. Астапенку. У памяць аб высакародным воіне па ўсёму свету разляцеліся мільёны венгерскіх марак з адлюстраваннем манумента мужнасці і гуманізму.

На марках Польшчы і Румыніі паказаны помнік Братэрства па зброі ў Варшаве і савецкім воінам — у Бухарэсце.

На савецкай паштовай мініяцюры, выдадзенай да 20-годдзя вызвалення сталіцы Аўстрыі — Вены, адлюстравана скульптура савецкага воіна са сцягам, устаноўленая ля Белв'едэрскага палаца ў Вене.

Сёлета, у гонар 30-годдзя Перамогі, тэма ваеннага братэрства і вечнай павагі да савецкіх воінаў-вызваліцеляў атрымае новае развіццё. І альбомы калекцыянераў папоўняцца цікавымі работамі мастакоў-мініяцюрыстаў.

Л. КОЛАСАУ.

ГУМАР

Начальнік выклікае да сябе свайго падначаленага і яго сакратарку.

— Фройлен, гер Шульц скардзіўся, што вы ходзіце на работу ў занадта кароткай мініспадніцы. Я гэтага не пацярплю! Гер Шульц, вы звольнены!

Вядомы сваёй рассеянасцю прафесар садзіцца да цыркульніка.

— Прашу пагальціць!

— Ахвотна, пан прафесар, але спачатку я напрасіў бы вас зняць капялюш.

— О, прабацце, я не заўважыў, што тут дамы!

Фермер і яго дарослы сын занадта гультаяватыя. Аднойчы, адпачываючы пасля абеду, бацька гаворыць сыну:

— Выгляні на вуліцу, ці не ідзе дождж?

— Лепш пакліч сабаку і палаячай, ці не мокры ён.

— Я чуў, мадам, ваша дачка паехала ў Парыж. Вы не байцеся спакус, якія прывабляюць юную дзяўчыну ў гэтым горадзе?

— Не, не, я зусім спакойная. Дачка напісала, што ўжо знайчыцца пад наглядом паліцыі.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. № 346.